

Структура і динаміка психічного

Про книгу

Протягом багатьох десятиліть швейцарський психолог і філософ Карл Юнг (1875-1961) розробляв психотерапевтичну систему, що одержала згодом назву «аналітична психологія». У цьому томі зібрані важливі роботи Карла Юнга, що відносяться до так званого «постпсихоаналітичного періоду», що охоплює зрілий і пізній етапи (1916-1957) його творчості, згруповані за тематичним принципом. Книга адресована як фахівцям – психологам, терапевтам, філософам, історикам культури, так і широкому колу читачів, які цікавляться питаннями аналітичної психології.

Карл Густав ЮНГ

СТРУКТУРА
І ДИНАМІКА
ПСИХІЧНОГО

Переклад з англійської Козаков І. М.

Видавництво
«Центр учбової літератури»
Київ – 2022

УДК 159.9
Ю 50

Carl Gustav JUNG

the collected works

THE STRUCTURE AND DYNAMICS OF THE PSYCHE

Volume 8

PRINCETON UNIVERSITY
PRESS 1989

Переклад з англійської Козаков І. М.

Юнг К. Г.

Ю 50 Структура і динаміка психічного / Карл Густав Юнг. — Київ: Вид. «Центр учбової літератури», 2022. — 574 с.

ISBN 978-611-01-2739-4

Протягом багатьох десятиліть швейцарський психолог і мислитель Карл Юнг (1875–1961) розробляв психотерапевтичну систему, яка згодом отримала назву «аналітична психологія».

У цьому томі зібрані важливі роботи Карла Юнга, які стосуються так званого «постпсихоаналітичного періоду», що охоплює зрілий та пізній етапи (1916–1957) його творчості, згруповані за тематичним принципом.

Книга адресована як фахівцям — психологам, терапевтам, філософам, історикам культури, так і широкому колу читачів, які цікавляться питаннями аналітичної психології.

УДК 159.9

ISBN 978-611-01-2739-4

© Видавництво «Центр учбової літератури», 2022.

I

Про психічну енергію

I. Загальні зауваження про енергетичну точку зору в психології

а. Вступ

Концепція лібідо, висунута мною¹, зустріла безліч невірних тлумачень, часом – повне її неприйняття; тому, мабуть, не зайве для мене ще раз повторити підстави цієї концепції.

Загальноновизнано, що фізичні явища можна розглянути двома способами: з механістичної і енергетичної точок зору². Механістична точка зору є суто каузальною: вона розуміє подію як наслідок якоїсь причини в тому сенсі, що незмінні субстанції змінюють своє відношення одна до одної згідно з твердо встановленими законами.

Енергетична думка, по суті, є фіналістською³; подію простежують від наслідку до причини, з припущення, що такого роду енергія лежить в основі змін в об'єктах, що вона зберігається як величина постійна протягом цих змін і в кінцевому рахунку призводить до ентропії - стану загальної рівноваги. Потік енергії має певний напрямок (мету), оскільки він у певному сенсі слідує градієнту потенціалу, який не можна змінити на протилежний. Ідея енергії відмінна від ідеї субстанції, що приводиться в рух у просторі – це поняття, яке походить з відносин руху. Тому воно базується не на самих субстанціях,

а на їх відносинах, тоді як сама субстанція, що рухається, є основою цього механістичного погляду.

Обидві точки зору необхідні для розуміння фізичних явищ і, отже, користуються загальним визнанням. Тим часом їх тривале співіснування пліч-о-пліч поступово породило третю концепцію, яка є механістичною та енергетичною одночасно – хоча, логічно міркуючи, поступ від причини до наслідку, прогресивна дія причини, не може в той же час бути ретрогресивним підбором засобів, необхідних для досягнення цілі⁴. Незбагненно, щоб одна й та сама комбінація подій могла одночасно бути і каузальною, і фінальною, оскільки одна детермінація виключає іншу. Фактично, існують дві різні точки зору, протилежні одна одній; бо принцип фінальності – це логічний реверс принципу каузальності. Фінальність не просто логічно можлива, вона також є необхідним пояснювальним принципом, оскільки ніяке пояснення природи не може бути лише механістичним. Справді, якби наші поняття описували виключно ті тіла, що рухаються в просторі, то існувало б тільки каузальне пояснення; але нам доводиться в концептуальному плані мати справу також і з відносинами руху, що потребує енергетичної точки зору⁵. Якби справа була інакша, не було б необхідності винаходити поняття енергії.

Переважання однієї чи іншої точки зору залежить не так від об'єктивної поведінки самих речей, як від психологічної установки дослідника або мислителя. Емпатія веде до механістичного погляду, абстракція – до енергетичного. Обидва ці підходи, внаслідок переконаності у існуванні об'єктивних фактів досвіду, схильні робити помилку гіпостазування своїх принципів. Вони виходять із помилкового припущення, що суб'єктивне поняття тотожне властивостям самої речі; що, наприклад, каузальність, як ми переживаємо її, можна виявити й у поведінці речей. Ця помилка дуже поширена і призводить

до безперервних конфліктів із протилежним принципом; бо, як було вже сказано, неможливо думати про детермінуючий фактор, що є в той же час і каузальним, і фінальним. Але ця нетерпима суперечність виникає лише завдяки логічно неправильній і бездумній проекції на об'єкт того, що є простою точкою зору. Наші точки зору не містять у собі протиріччя тільки в тих випадках, коли вони обмежуються сферою психологічного і проєктуються лише як гіпотези на ту чи іншу об'єктивну поведінку спостережуваних речей. Принцип каузальності може переносити логічний реверс, не впадаючи у суперечність із собою, але факти на це неспроможні; звідси випливає, що каузальність та фінальність виключають один одного в конкретному об'єкті. Виходячи з широко відомого принципу зведення до мінімуму відмінностей, дослідники зазвичай йдуть на теоретично неприпустимий компроміс, що полягає в розгляді процесу частково як каузального, частково як фінального⁶ - компроміс, який породжує всілякі теоретичні гібриди, але який дає (цього не можна заперечувати) відносну картину реальності⁷. Нам завжди слід пам'ятати, що, незважаючи на навіть найідеальнішу згоду між фактами та нашими ідеями, пояснювальні принципи – це лише точки зору, тобто маніфестації психологічної установки та апріорних умов, за яких тільки можливе будь-яке мислення.

b. Можливість кількісного виміру у психології

Зі сказаного досить ясно, що кожне явище може бути розглянуте як з механістично-каузальної, так і з енергетично-фіналістської точок зору. Іншими словами, виключно доцільність, можливість досягнення результатів визначає, чи віддати перевагу першій чи другій точці зору. Якщо, наприклад, предметом обговорення стає якісна сторона явища,

то енергетична думка відходить на другий план, оскільки вона немає нічого спільного із самими речами, тільки з їх кількісними відносинами руху.

Багато списів було зламано з приводу того, чи можуть ментальні та психічні явища бути предметом енергетичного підходу. А ргіогі немає причини, чому це можна вважати неможливим, оскільки немає підстав у тому, щоб виключати психічні явища зі сфери об'єктивного досвіду. Саме по собі психічне може бути об'єктом досвіду. Проте, як показує приклад Вундта⁸, можна взагалі сумніватися в правомірності докладання енергетичної точки зору до психічних феноменів, так само як і в тому, чи може розглядатися душа відносно закритої системи.

Що стосується першого питання, то я цілком згоден з фон Гротом, який одним із перших запропонував поняття психічної енергії, коли він говорить: «Поняття психічної енергії так само виправдане в науці, як і поняття фізичної енергії, і у психічної енергії так само багато кількісних вимірів та різних форм, як і у фізичної енергії»⁹.

Що стосується другого питання, то, на відміну від попередніх дослідників, я анітрохи не стурбований тим, щоб привести психоенергетичні процеси у відповідність до фізичної системи. Мене не цікавить подібного роду класифікація, тому що в кращому разі у нас у розпорядженні виявляються лише невиразні здогади про подальший шлях і жодної реальної відправної точки. І хоча мені видається безсумнівним, що психічна енергія так чи інакше тісно пов'язана з фізичними процесами, все ж, щоб говорити більш-менш авторитетно про цей зв'язок, від нас знадобився б досить різноманітний досвід і проникливість. Щодо філософської сторони проблеми, то я цілком згоден з поглядами Буссе¹⁰. Я повинен також підтримати Кюльпе, коли той каже: «Таким чином, не має значення,

чи вноситься якась кількість ментальної енергії в хід матеріального процесу чи ні: закон збереження енергії, як він формулювався дотепер, не був би від цього похитнутий»¹¹.

На мій погляд, психофізичний зв'язок є самостійною проблемою, яка, ймовірно, колись буде вирішена. Тим часом, проте, психологу не слід пасувати перед нею, а розглядати психічне як відносно закриту систему. У цьому випадку нам напевно потрібно порвати з «психофізичною» гіпотезою, яка видається мені неспроможною, оскільки епіфеноменалістська точка зору – це лише спадщина застарілого наукового матеріалізму. Тому, як вважають Ласвіц, фон Грот та інші, феномени свідомості не мають жодних функціональних зв'язків один з одним, оскільки вони є лише «феномени, висловлювання, симптоми деяких глибших функціональних взаємин». Каузальні зв'язки, що існують між психічними фактами, які доступні спостереженню будь-якої миті, суперечать теорії епіфеномена, що має фатальну схожість з матеріалістичним переконанням, що психічне виділяється мозком, як жовч - печінкою. Психології, що трактує психічне як епіфеномен, краще було б називати себе психологією мозку (brain-psychology) і задовольнятися тими мізерними результатами, які така психологія здатна принести. Психічне заслуговує, щоб його приймали як феномен сам по собі; немає взагалі жодних підстав для того, щоб розглядати його як простий епіфеномен, хоча, можливо, і залежний у чомусь від функціонування мозку. Це було б так само мало виправдано, як розглядати життя як епіфеномен хімічних процесів з участю вуглецю.

Безпосередній досвід кількісних психічних відносин, з одного боку, і непроникна природа психофізичного зв'язку, з іншого, принаймні, є виправданням для попереднього розуміння психічного як щодо закритої системи. Тут я

опиняюся у прямій опозиції до психофізичної енергетики фон Грота. На мій погляд, він ступає тут на дуже хиткі ґрунти, і його подальші зауваження звучать не дуже переконливо. Тим не менш, мені хотілося б викласти читачеві формулювання фон Грота його ж власними словами, оскільки вони є думкою піонера в цій важкій галузі:

(1) Психічні енергії мають кількість і масу, так само, як фізичні енергії.

(2) Як різні форми психічної роботи і психічної потенційності вони можуть трансформуватися одне в інше.

(3) Вони можуть бути перетворені на фізичні енергії і навпаки за допомогою фізіологічних процесів¹².

З мого боку навряд чи треба додавати, що третє твердження явно викликає великі сумніви. Зрештою, тільки практична доцільність здатна покласти край сумнівам – не щодо того, чи можлива сама по собі енергетична точка зору чи ні, але чи обіцяє вона принести якісь практичні результати¹³.

Можливість точного кількісного виміру фізичної енергії довела, що енергетична думка дійсно приносить результати в тих випадках, коли вона застосовується до фізичних явищ. Однак розглядати фізичні явища як форми енергії було б можливим, навіть якби точного кількісного виміру ще не існувало, а була можливість оцінювати кількості¹⁴.

Якби виявилось, що це неможливо, то від енергетичної точки зору довелось б відмовитися, оскільки за відсутності можливості хоча б кількісної оцінки енергетичний підхід стає зайвим.

(I) Суб'єктивна система цінностей

Застосовність енергетичного підходу в психології залежить, таким чином, виключно від відповіді на питання, чи можлива кількісна оцінка психічної енергії чи ні. І відповідь на

це питання може бути безумовно позитивною, оскільки наша душа дійсно має надзвичайно широко розвинену систему оцінювання, а саме – систему психологічних цінностей. Цінності суть кількісні оцінки енергії. Тут слід зазначити, що завдяки нашим моральним і естетичним цінностям ми маємо у своєму розпорядженні як об'єктивну систему цінностей, так і об'єктивну систему виміру. Однак безпосереднього доступу до цієї системи, необхідного для нашої мети, у нас немає, оскільки вона є загальною шкалою цінностей, яка лише побічно враховує суб'єктивний, тобто індивідуальний психологічний стан.

Отже, предметом нашого розгляду насамперед має стати суб'єктивна ціннісна система, суб'єктивні оцінки окремого індивіда. Фактично, до певного моменту ми здатні оцінювати суб'єктивні цінності наших психічних змістів, навіть якщо часом буває надзвичайно важко виміряти їх з об'єктивною точністю, на відміну від загальноприйнятих цінностей. Проте, як було зазначено, у такому порівнянні нашої мети немає необхідності. Ми не можемо порівняти наші суб'єктивні оцінки один з одним і визначити їхню відносну силу. Тим не менш, їх вимір так чи інакше пов'язаний з цінністю інших змістів і, отже, не є абсолютним і об'єктивним, проте його достатньо для нашої мети, оскільки різні [ступені] інтенсивності цінності щодо подібних якостей можуть бути безпомилково впізнані, тоді як рівносильні цінності за тих самих умов явно утримуються в рівновазі.

Труднощі виникають тільки тоді, коли нам необхідно порівняти ціннісні інтенсивності різних якостей, скажімо, цінність наукового уявлення порівняно з цінністю чуттєвого враження. Тут суб'єктивна оцінка стає невизначеною і, отже, ненадійною. Аналогічно, суб'єктивна оцінка обмежується змістами свідомості; тому вона марна в тому, що стосується

несвідомих впливів за наявності яких ми маємо справу з оцінками, що виходять за межі свідомості.

Проте, зважаючи на компенсаторні відносини, які існують, як відомо, між свідомим і несвідомим¹⁵, дуже важливо знайти спосіб визначення цінності несвідомих продуктів. Якщо у своїх міркуваннях ми хочемо підійти до психічних явищ за допомогою енергетичної моделі, то слід враховувати один надзвичайно важливий факт, а саме, що свідомі цінності можуть зникати. У цьому випадку нам слід теоретично припускати їхню появу в несвідомому. Але оскільки ні в нас самих, ні в інших немає безпосереднього доступу до несвідомого, оцінка може бути лише непрямую, внаслідок чого для досягнення оцінки цінності нам необхідно вдаватися до допоміжних методів. У разі суб'єктивної оцінки почуття та інтуїція негайно приходять до нас на допомогу, оскільки вони є функціями, які розвивалися протягом тривалих періодів часу і стали дуже тонко диференційованими. Навіть дитина з ранніх років практикує диференціацію своєї шкали цінностей; він зважує, хто йому більше подобається - батько або мати, хто стоїть для нього на другому і третьому місці, кого він найбільше ненавидить і т. д. Це свідоме оцінювання не тільки діє руйнівню щодо маніфестацій несвідомого, але фактично вкидає людину в самі очевидні помилкові оцінки, що описуються так само, як «витіснення» або «зміщення афекту». Тому не може бути й мови про суб'єктивне оцінювання несвідомих ціннісних інтенсивностей. Отже, нам потрібна об'єктивна відправна точка, яка уможливить нехай непрямую, але об'єктивну оцінку.

(II) Об'єктивна оцінка кількості

У своїх дослідженнях феноменів асоціації¹⁶ я показав, що існують певні констеляції психічних елементів,

згрупованих навколо емоційно заряджених¹⁷ змістів, які я назвав комплексами. Емоційно заряджений зміст, комплекс, складається з ядерного, центрального елемента та безлічі додатково констельованих асоціацій. Ядерний елемент складається з двох компонентів: по-перше, фактора, що детермінується досвідом і каузально співвідноситься з навколишнім середовищем; по-друге, фактора, властивого характеру індивіда та визначається його диспозицією.

Ядерний елемент характеризується власним чуттєвим тонутом, емфатичністю, що є наслідком інтенсивності афекту. Ця емфатичність, що виражається в термінах енергії, є не чим іншим, як деякою ціннісною якістю. Оскільки ядерний елемент свідомий, кількість може бути суб'єктивно оцінена принаймні відносно. Але якщо, як часто трапляється, ядерний елемент несвідомий¹⁸, принаймні у своєму психологічному значенні, то суб'єктивна оцінка стає неможливою, і нам доводиться використовувати замість неї опосередкований метод оцінювання. В принципі, це ґрунтується на тому, що ядерний елемент до певної міри автоматично створює комплекс, причому цей комплекс афективно забарвлений і має енергетичну цінність, як я показав на великій кількості прикладів у другій та третій частинах своєї «Психології Dementia Praecox». Ядерний елемент має констелюючу силу, що відповідає його енергетичній цінності; він здійснює специфічну констеляцію психічних змістів, і таким чином відбувається утворення комплексу. Подібна констеляція психічних змістів динамічно зумовлена їхньою енергетичною цінністю. Тим не менш, констеляція, що виходить в результаті, не є лише іррадіацією психічного стимулу, але результатом відбору стимульованих психічних змістів, обумовлених якістю ядерного елемента. Цей відбір, зрозуміло, неможливо пояснити термінами енергії, оскільки енергетичне пояснення

має квантитативний, а не квалітативний характер. Для квалітативного пояснення нам необхідно вдатися до допомоги каузального підходу¹⁹. Отже, твердження, на якому базується об'єктивна оцінка психологічних ціннісних інтенсивностей, формулюється так: констелююча сила ядерного елемента відповідає його ціннісній інтенсивності, тобто його енергії.

Проте які засоби оцінки енергетичної цінності констелюючої сили, яка збагачує комплекс асоціаціями, ми реально маємо в своєму розпорядженні? Ми можемо оцінювати цю кількість енергії у різний спосіб: (1) виходячи з порівняльної кількості констеляцій, вироблених ядерним елементом; (2) виходячи з порівняльної частоти та інтенсивності реакцій, що свідчать про розлад або комплекс; (3) виходячи з інтенсивності супутніх комплексу афектів.

1. Дані, необхідні для визначення порівняльної кількості констеляцій, можуть бути отримані частково шляхом прямого спостереження, частково шляхом аналітичної дедукції. Іншими словами, чим частіше зустрічаються констеляції, зумовлені тим самим комплексом, тим більшою має бути їх психологічна валентність.

2. Реакції, що свідчать про наявність розладу чи комплексу, не обмежуються симптомами, що виникають у ході асоціативного експерименту. Ці симптоми, сутнісно, є лише наслідок комплексу, та його характер визначається даним типом експерименту. Нас тут цікавлять явища, властиві психологічним процесам, які перебувають поза експериментальних умов. Фрейд описав більшу частину під рубриками мовних застережень, описок, помилок пам'яті, неправильних тлумачень сказаних слів та інших дій, що мають симптоматичний характер. До них слід додати автоматизми, описані мною, такі, як «відключення думки», «поступова заборона на говоріння» («interdiction»), «безглузда балаканина»²⁰ тощо. Як я показав

у своїх експериментах з асоціаціями, інтенсивність подібних явищ може безпосередньо визначатися часом реєстрації, але те саме спостерігається й у разі необмеженої психологічної процедури, коли, маючи лише годинник на руці, ми легко можемо за часом, який потрібний пацієнту для розмови про певні речі, визначити їх ціннісну інтенсивність. Мені можуть заперечити, що пацієнти витрачають більшу частину свого часу на балаканину про речі, які не мають відношення до справи, з метою ухилитися від основної проблеми, проте це лише демонструє, наскільки важливе значення для них мають ці так звані недоречності. Спостерігач зобов'язаний вжити запобіжних заходів проти довільних оцінок, що характеризують реальні інтереси пацієнта як такі, що не стосуються справи, згідно з яким-небудь суб'єктивним теоретичним припущенням конкретного аналітика. Визначаючи цінності, ми маємо суворо дотримуватись об'єктивних критеріїв. Так, наприклад, якщо пацієнтка витрачає масу часу, скаржачись на своїх слуг, замість того, щоб наблизитися до основного конфлікту, який, можливо, цілком вірно оцінив аналітик, що працює з нею, то це означає тільки те, що комплекс слуги має фактично набагато більшу енергетичну цінність, ніж той несвідомий конфлікт, який, можливо, відкриється як ядерний елемент лише в ході більш тривалого курсу лікування, або що гальмування з боку вкрай цінної свідомої позиції тримає ядерний елемент у несвідомому стані за допомогою надкомпенсації.

3. Для визначення інтенсивності супутніх афективних явищ ми маємо об'єктивні методи, які хоча й не вимірюють кількість афекту, проте роблять можливою його оцінку. Експериментальна психологія забезпечила нас поряд таких методів. Крім вимірів часу реакцій, визначальних гальмування асоціативного процесу, а чи не фактичних афектів, ми маємо, зокрема, такі показники:

- (a) крива пульсу²¹;
- (b) крива дихання²²;
- (c) психогальванічний феномен²³.

Зміни цих кривих, що легко розпізнаються, дозволяють спостерігачеві здійснювати інтерференційні оцінки інтенсивності проблеми, яка турбує пацієнта. Можливо також, як, на нашу глибоке задоволення, показав досвід, навмисно викликати афективні явища у суб'єкті у вигляді психологічних стимулів, які, як відомо, спеціально навантажуються афектом для даного конкретного індивіда щодо його експериментатора²⁴.

Крім цих експериментальних методів, ми маємо високо диференційовану суб'єктивну систему для розпізнавання та оцінювання афективних явищ в інших. У кожного з нас для цього є безпосередній інстинкт, який властивий і тваринам, і не тільки по відношенню до їх власного вигляду, але і до інших тварин і людських істот. Ми здатні сприймати найнезначніші емоційні коливання (флуктуації) в інших і маємо дуже тонкий інструмент оцінки якості та кількості афектів у наших ближніх.

II. Застосування енергетичної точки зору

a. Психологічне поняття енергії

Термін "психічна енергія" має давнє вживання. Ми знаходимо його, наприклад, вже у Шіллера²⁵, а енергетична думка характерна також для фон Грота²⁶ і Теодора Ліппса²⁷. Ліппс проводить різницю між психічною та фізичною енергією, тоді як Штерн²⁸ залишає питання про їхній зв'язок

відкритим. Ми повинні бути вдячні Ліпсу за дистинкцію між психічною енергією та психічною силою. Для Ліпса психічна сила – це взагалі можливість виникнення процесів та досягнення ними певного ступеня ефективності. З іншого боку, психічна енергія визначається Ліппсом як «притаманна цим процесам здатність актуалізувати цю силу у собі»²⁹. В іншому місці Ліппс говорить про «кількісні властивості психічного». Розрізнення між силою та енергією є концептуальною необхідністю, оскільки енергія – це, по суті, поняття, як така вона не існує об'єктивно у самих явищах, але лише у специфічних даних досвіду. Іншими словами, будучи актуальною, енергія завжди конкретно переживається як рух і сила, а як потенційна, – як стан чи умова. Будучи актуальною, психічна енергія заявляє себе у особливих динамічних явищах душі, як-от інстинкт, бажання, воління, афект, увага, здатність працювати і т. д., що є складовими психічної сили. Будучи потенційною, енергія проявляється у специфічних досягненнях, можливостях, схильностях, установках тощо, які становлять собою її різноманітні стани.

Диференціація специфічних енергій – таких, як енергія задоволення, енергія відчуття, енергія протиріччя тощо, – запропонована Ліппсом, видається мені теоретично неприпустимою, оскільки специфічні форми енергії і є вищезгадані сили та стани. Енергія - кількісне поняття, яке включає в себе їх усі. І лише ці сили та стани набувають кількісного визначення, оскільки є поняттями, що виражають якості, що вносяться в дію за допомогою енергії. Кількісне поняття в жодному разі не повинно бути в той же час якісним, інакше воно не даватиме нам можливості інтерпретувати відносини між силами, що в кінцевому рахунку є його справжньою функцією.

Оскільки, на жаль, ми не можемо науково довести, що

між фізичною та психічною енергіями існує відношення еквівалентності³⁰, у нас немає іншого вибору, окрім як або зовсім припинити розмову про енергетичну думку, або ж припустити існування якоїсь особливої психічної енергії – що, безумовно, можливо як гіпотетична операція. Як вже зазначив Ліппс, психологія не меншою мірою, ніж фізика, може користуватися правом будувати свої власні поняття, проте, як цілком справедливо вказує Вундт, лише в тому випадку, якщо енергетична думка доводить свою цінність, а не є простим підсумовуванням результатів у вигляді невизначеного загального поняття. Ми, проте, дотримуємося думки, що енергетична думка про психічні феномени є дуже цінною, тому що дає нам можливість розпізнавати якраз ті кількісні відносини, існування яких у душі, можливо, і не можна заперечувати, але які легко не помітити при чисто якісному погляді на речі.

Далі, якби, як стверджують психологи, що досліджують свідомий розум, психічне складалося лише з свідомих процесів, ми могли б задовольнитись припущенням про існування «особливої психічної енергії». Але оскільки ми переконані, що несвідомі процеси мають відношення також і до психології, а не тільки до фізіології мозку (як субстратні процеси), то ми повинні поставити наше поняття енергії на значно ширшу основу. Ми повністю згодні з Вундтом у тому, що існують речі, які ми усвідомлюємо лише невиразно. Ми приймаємо, за ним, шкалу ясності для свідомих змістів, проте психічне для нас аж ніяк не припиняється там, де починається темрява, але знаходить собі продовження у несвідомому. Ми також залишаємо психології мозку її ділянку роботи, оскільки вважаємо, що несвідомі функції в кінцевому рахунку зводяться до фізіологічних процесів, проте їх не варто зводити на рівень психічного, якщо не вдаватися до допомоги філософської гіпотези панпсихізму.

Зміст

I

Про психічну енергію	3
I. Загальні зауваження про енергетичну точку зору в психології.....	3
II. Застосування енергетичної точки зору.....	14
III. Фундаментальні поняття теорії лібідо.....	36
IV. Уявлення про лібідо у первісних племен.....	74
Примітки.....	79
Трансцендентна функція	93
Огляд теорії комплексів	126
Примітки.....	142

II

Значення конституції та спадковості для психології	143
Примітки.....	151
Психологічні фактори, що визначають людську поведінку	152

III

Інстинкт і несвідоме	168
Примітки.....	178

Структура психічного	181
Примітки.....	206
Про природу психічного	208
1. Несвідоме в історичній перспективі.....	208
2. Значення несвідомого у психології.....	217
3. Дисоціативність психічного.....	223
4. Інстинкт та воля.....	230
5. Свідомість та несвідоме.....	236
6. Несвідоме як множинна свідомість.....	242
7. Патерни поведінки та архетипи.....	251
8. Загальні міркування та перспективи.....	270
Доповнення.....	283
Примітки.....	292

IV

Загальні аспекти психології сновидінь	309
Примітки.....	366
Про природу сновидінь	368
Примітки.....	389

V

Психологічні підстави віри у духів	391
Примітки.....	412
Дух і життя	416
Основна проблема аналітичної психології	440

Примітки.....	463
Аналітична психологія та світогляд (Weltanschauung)..	465
Примітки.....	494
Реальне та надреальне.....	495

VI

Стадії життя.....	499
Душа та смерть.....	521
Додаток.....	537
Бібліографія.....	543

НАУКОВО-ПОПУЛЯРЕ ВИДАННЯ

Карл Густав ЮНГ

СТРУКТУРА І ДИНАМІКА ПСИХІЧНОГО

Переклад з англійської Козаков І. М.

Підписано до друку 11.10.2022 р. Формат 60x84 1/16.
Друк цифровий. Папір офсетний. Гарнітура Times New Roman.
Ум. друк. арк. 33,35. Тираж 300 прим.

ТОВ «Центр учбової літератури»
вул. Лаврська, 20 м. Київ

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до державного
реєстру видавців, виготівників і розповсюджувачів видавничої продукції
ДК № 2458 від 30.03.2006 р.

Рекомендована література

Психологія несвідомого

Аналітична психологія

Патологія сексуальних потягів. Посібник з профайлінгу

Архетип и символ

Архетипы и коллективное бессознательное

#В постели с твоим мужем. Записки любовницы. Женам читать обязательно!

Перейти до категорії
Аналітична психологія

ridmi
ТВІЙ УЛЮБЛЕНИЙ КНИЖКОВИЙ

КУПИТИ